

TEUTA KAMBERI-LIALIA

ANTOLOGJI E POEZISË ARVANITASE

Teuta Kamberi-Llalla ka lindur në janar të vitit 1977 në qytetin e Tetovës.

Pas mbarimit të gjimnazit vazhdoi studimet në Universitetin e Tetovës në Fakultetin Filologjik dega gjuh-letërsi shqipe. Ka botuar disa studime për vjetërsinë e gjuhës shqipe në gazetatat dhe revistat shqiptare. Që nga viti 2003 punon profesoreshë e gjuh-letërsisë shqipe në gjimnazin e Tetovës. Ky është libri i parë i saj.

Çmimi 180 den. / 3 €

TEUTA KAMBERI-LIALIA

ANTOLOGJI E POEZISË ARVANITASE

Biblioteka: Poetika

Titulli: ANTOLOGJI E POEZISË ARVANITASE

Autori: Teuta Kamberi-Llalla, email: teutallalla@gmail.com

Redaktor: Ahmet Mehmeti

Lektor: Antigona Spahiu

Traskriptimin e teksteve: Arben Llalla

Radhitja kompjuterike: Suad Imeri

Botues: JETA-AIR

Copyright © Autori

Tirazhi: 1000 copë

Falenderojmë ndërmarrjet që ndihmuan në të holla botimin pjesërisht të këtij libri: (Farma VEZË SHARRI, Lecker, Trebosh), (minimarket VOKA, Tetovë), (Benzinata HIT-OIL, Tetovë), (Industria e mishit UKA, Saraj), (Industria e mishit VE-FA, Poroj).

SHPIRTI ARVANITAS NË ANTOLOGJINË E TEUTA KAMBERI-LIALLËS

Në epokën e re ku ka hyrë kultura dhe letërsia shqiptare një dukuri e spikatur është dalja në dritë e një sërë antologjive tërësore e tematike etj. Një e tillë shumë interesante dhe me rëndësi të veçantë është edhe “Antologji e Poezisë Arvanitase” e autores së re Teuta Kamberi-Llalla. Kjo Antologji për herë të parë në historinë e letërsisë shqipe na sjellë një buqetë poezish nga arvanitasit më e afërt por, që rrethanat absurde të marrëdhënieve me Greqinë për lexuesin shqiptar ka qenë shumë e largët.

Për më tepër letërsisë në gjuhën shqipe në Greqi i është dashur të kalojë vështirësi të jashtëzakonshme, pengesa të paimagjinueshme që sistematikisht e mizorisht kanë ushtruar presione që ajo të mos dilte në dritë as në gazeta e buletine e jo më në libra të veçantë.

Dihet tashmë fati tragjik i minoriteteve etnike e kulturore në shtetin grek i cili, që nga krijimi i tij ka mohuar egërsisht zhvillimin e kultivimin e tyre.

Veçanërisht shqiptarët kanë luajtur një rol të jashtëzakonshëm në pavarësinë e Greqisë dhe me ndihmesën e tyre i kanë bërë nder edhe kulturës, letërsisë e artit grek. Dhe krahas këtyre kontributeve të njohura ndërkombëtarisht arvanitasit kanë krijuar një letërsi të vetën në gjuhën amtare ku kanë shprehur shpirtin e pamposhtur për liri duke evokuar e

himnizuar aktet heroike të figurave madhore si: Marko Boçari, Miauli, Bubulina e pafund heronj të tjerë.

Në këtë përmbledhje autorja Teuta Kamberi-Llalla është kujdesur të përzgjedhë poezi që i këndojnë bukurisë së atdheut, Moresë-Arbëri. Vazhdimësisë së trojeve shqiptare të lara me gjak në shekuj. Në një nga poezitë më të bukura si: “Oj e bukura More” shkruar nga një poet anonim i shek. XIV

Amanetin e të parëve për ruajtjen e identitetit kombëtar poeti Kristo Papadhopulli do ta shprehe me vargjet **Gluha jon**:

Kaq vitra shkuan
prindët se haruan
gluh e Besën na lan
“të mos i haroni than”

Motivi i dashurisë gërshetohet me punën. Por dashuria është po aq motiv qendror:

Shume lule hapi vera
Po si ti s’jan te tjera
Shume lule hapi maj
Po ne ti me ra sevdai

Ndihet fuqishëm motive social në poezinë e ndjeshme
Një konakjë:

O, re djelma, kam merakj
sej sa doja një konak
Shum u lodhsh e re djalë
tër ndë shpella e ndë male
Nje kasholl të kesh i ziu
mos me haj bora edhe shiu

Një vend të veçantë në vëllim zë poezia satirike si shprehëse e hollë e gjendjes shoqërore dhe qëndrimit të

autoreve qeveritare në mënyre kritike ndaj saj te **Ministrat Arvanitas**:

Kemi gjasht Ipurgo
nuk vëlenjën një lepto.
Kemi sum vulefti
nuk vëlenjën po një-di.

Në poezinë arvanitase si në gjithë poezinë shqipe ideali paqësor është sundues. Kjo gjen shprehjen më të bukur në krijimtarinë e poetit dhe shkrimtarit të njohur Anastas Kulluriotit te poema **Të gjithë bashkepunonjë.**

Se këto ndë ki dunja,
të gjitha janë të mbrazëta
shpatatë thikat' le ti bëjmë,
plorë, çapa edhe drëpënjë!
njëri njatrënë mos vrasme,
me dorë a armë, mos ngasmë

Arvanitasit jo vetëm që shprehën ndjenjat e tyre me poezi, por arritën të shkruajnë në shqip te poema **Per te paren princeshen tone Leksandra** ku vërehet një art poetik shumë i stërholluar për kohën (26 mars 1889).

Bie në sy përdorimi i figurave artistike si metafora e krahasime shumë të goditura:

e të vunë gaz ndë buzë,
për të flasësh si thulluzë,

Në strofën që pason poeti arvanitas me inicialet Dh.Th. na shfaqet si mjeshtër i përsosur i portretizimit artistik:

Ti je mjallcëza e Privit,
çë ndë lule bërdha rron,
ti je mjalltëtë e kshivit,
kur na flet e na shjon.

Në këtë përzgjedhje shumë të çmuar Teuta Kamberi-Llalla na sjell jetën komplekse arvanitase me heroizmat dhe privimet, me punën e dashurinë, me shpirtin e madh e të pamposhtur të tyre. Një pasuri më vete është pajisja me burimet ku janë vjelë e përzgjedhur këto perla të poezisë shqipe si dhe faksimilet në fund të librit.

Ahmet MEHMETI

PARATHËNIE

Të hartosh një Antologji të poezisë arvanitase, është një punë e vështirë, duke ditur që arvanitasit e Greqisë, gjithmonë kanë qenë nën tryshninë e racizmit shtetëror grek. Në një presion të tillë, ata me shumë sakrificë ruajtën gjuhën, kulturën e tyre shqiptare, si dhe në fillim të viteve 1980 themeluan Lidhjen e Arvanitasve të Greqisë. Kjo shoqatë filloi të botonte revistën BESA dhe Kalendarin Vjetor, në faqet e të cilave pasqyroheshin pjesë nga jeta arvanitasve. Për këtë Antologji, ne shfrytëzuam pikërisht arshivën e Lidhjes së Arvanitasve të Greqisë, duke bërë një përzgjedhje të kujdesshme të poezisë arvanitase gojore dhe asaj të shkruar.

Si kriter kryesor vendosëm që çdo poezi të ishte shkruar në gjuhën shqipe me shkronja latine ose greke. Vendosëm kushtin që të ishte shkruar në gjuhën shqipe, sepse ka shumë arvanitas që poezitë e tyre i kanë botuar vetëm në gjuhën greke. Një ndër poetët arvanitas që poezitë e tij i shkruajti në gjuhën greke është Niko Egonopulos (1907-1985) i cili në vitin 1958, u nderuar me çmimin e parë për poezinë më të mirë nga Ministria Kombëtare e Edukimit të Greqisë. Dhe në vitin 1979, do të fitonte çmimin e dytë shtetëror për poezi¹.

¹ Arben Llalla, "Gazeta shqiptare", Tiranë, 22 qershor 2008.

Në shumicën e rasteve poezitë na janë sjellë të shkruar në gjuhën shqipe jo nga autorët e tyre por nga mbledhësit. Një problem i poezisë arvanitase është se shpeshherë autorët nuk kanë vënë emrat e tyre, por i kanë botuar pa emra ose thjesht me emrin *një arvanitas i Greqisë*.

Një pjesë e mirë e krijimeve poetike arvanitase janë pa titull dhe neve na u duk më e arsyeshme që ti sillnim ashtu siç i kemi gjetur. Gjithashtu zgjodhëm ato krijime të cilat kanë vlera të larta artistike dhe nxjerrin në pah karakterin e vërtet të arvanitasve. Në të shumtën e rasteve poeti arvanitas, përmes vargjeve ka shprehur gjithçka rreth ndodhive të jetës së tij.

Në këtë Antologji janë përfshirë poezi gojore të cilat më vonë janë botuar në gjuhën shqipe nga vetë arvanitasit e Greqisë. Pra është një libër i poezisë arvanitase i seleksionuar nga krijimet gojore në të shkruar. Tekstet e poezive i kemi sjellë ashtu siç i kemi gjetur të botuara në gjuhën shqipe dhe për të qenë më realist po botojmë edhe disa faksimile nga janë marrë materialet e kësaj Antologjie.

Kërkimi për të gjetur poezinë arvanitase të shkruar është çështje tepër e vështirë, por ia vlen mundimi të merret njeriu me to, për pasurimin e mëtejshëm të kulturës sonë kombëtare.

Si përfundim dua të shtoj se ky libër është i pari i këtij lloji dhe shpresojmë që mos të mbetet i vetëm, por le të jetë një shkëndijë dhe nxitje e mëtutjeshme për punën e studiuesve që merren me çështjen e arvanitasve.

FILIIMET E POEZISË ARVANITASE

Poezia gojore arvanitase ka luajtur një rol të rëndësishëm në paraqitjen e realitetit duke na bërë të njohur ngjarjet nga jeta e përditshme dhe problemet shoqërore. Vjershat me motive të ndryshme si nga ai familjar, bujqësor, kulturor, ekonomik dhe satirik kanë ndikuar në rritjen e vetëdijes dhe zhvillimin e tyre.

Më së shumti arvanitasit i thurën vargje ngjarjeve që lidheshin me luftën për liri nga pushtuesit e ndryshëm. Arvanitasit ishin një popull luftarak, krenaria e të cilit nuk mund të toleronte poshtërimet e skllavërisë dhe ishte e natyrshme që trimëria e treguar në luftërat për liri të shprehej dhe në vargjet poetike letrare. Por arvanitasit shprehën edhe shqetësimin për fatin e keq që po pësonte gjuha e arbërit. Në vargjet për gjuhën ata tregojnë dhimbjen kolektive shpirtërore për pa mundësinë e shkrimit të gjuhës së tyre. Dhe për ruajtjen e saj ata zgjodhën rrugën e të kënduarit.

Arvanitasit i kushtuan poezi edhe punës së përditshme që ata bënin. Poezi të shumta i kushtuan bujqësisë, blegtorisë, pra puna që ata bënin u bë frymëzim i krijimeve të vjershave duke shprehur botëkuptimin e arvanitasve për punën.

Në vargje satirike arvanitasit kanë vënë në lojë pushtetin në Greqi. Ata talleshin me punët e dobëta të ministrave, deputetëve, gjykatësve, priftërinjve etj. Satira arvanitasve ka pasur fat të mirë, ajo shumë shpejt arriti të botohej në gjuhën shqipe edhe në shtypin grek nga fillimi i shek. XIX.

Dashuria midis djalit dhe vajzës shpeshherë shprehej në vargje poetike që ngjallnin emocione për afrimin midis dy të rinjve. Në këto poezi vërehet besnikëria dhe ndjeshmëria e përrjetshme që shprehin të rinjtë për njeri-tjetrin.

Për herë të parë fillimet e poezisë arvanitase i ndeshim diku nga shek. XIII. Sipas studiuesit Aristidh Kola balada me titullin “Vdekja e Luftëtarit” mendohet të jetë shkruar në fillimet e viteve 1400², kur turqit kanë hyrë në More (Peloponezin e sotëm) dhe arvanitasit luftojnë për t’i dëbuar ata. Balada “Vdekja e Luftëtarit” është ribotuar në vitin 1986 nga Giuseppe Schiro në Napoli, MCMXXIII, në festivalin “Këngë Tradicionale” që u zhvillua në Piana Albanezi pa titull. Por kur u ribotua nga shoqata “Lidhja e Arvanitasve të Greqisë” në kalendarin e vitit 2003, autorët i vendosën titullin që ka sot. Një dallim tjetër për këtë baladë nga regjistrimi i Giuseppe Skiroit është shkronja *ë* e alfabetit të gjuhës shqipe. Giuseppe Skiroi shkronjën *ë* e ka *ae*. Kurse arvanitasit shkronjën *ë* e kanë *e*, dhe shkronjën *e* e emërojnë *ε*.

Në vitin 1534 rreth 20.000 mijë arvanitas me në krye kapitenin Andrea Doria largohen nga Korona e Moresë në drejtim të Italisë së Jugut. Largimit të kësaj mase të madhe të popullsisë arvanitase nga trojet dhe shtëpitë e tyre u kushtohet poema “O e bukura More”. Për fat të keq ende nuk dihet autori që e krijoi këtë poemë e cila u kthye në himn për të gjithë popullin arbër. Por, për herë të parë poema “O e bukura More” u gjet e shkruar në vitin 1708, në dorëshkrimet e Kieutit. Filologu arbëresh Dhimitër Camarda (1821-1882), do ta ribotonte në vitin 1866 këtë vjershë në gjuhën shqipe por me shkronja greke në librin “Appendice al Saggio di Grammatologia Comprata Sulla Lingua Albanese”³.

² Lidhja e Arvanitasve të Greqisë, “ΜΠΕΣΑ”, Athinë, gusht 1992, fq. 108.

³ www.lirionushi.com

Vite më vonë poemës “O e bukura More” do t’i shtohen edhe disa reshta të tjera nga Arqimadriti Pietro Camodeca. Kjo këngë-vaje që i kushtohet dhimbjes shpirtërore për braktisjen e pasurive të tyre u këndua për herë të parë në fshatin arbëresh Shën Dhimitri Korone në Itali. Pra, kjo poemë e kthyer në këngë nuk i përket krijimeve të poezisë gojore të arbëreshëve por, të arvanitasve. Dallimi midis arbëreshëve dhe arvanitasve është sepse arbëreshët emigruan në Itali nga Arbëria (Shqipëria), ndërsa arvanitasit shkuan në Itali nga Greqia.

Një tjetër krijimtari letrare e arvanitasve që u përket fillimeve të letërsisë së tyre është shkruar në vitin 1571, nga poeti luftëtar, Manoli Blesi në gjuhën italiane, por me shumë greqizma⁴. Manoli Blesi ishte një arvanitas i cili luftoi dhe përjetoi pushtimin e Qipros nga turqit. Pikërisht kësaj beteje ai i kushton poemën në vitin 1571, duke përmendur të gjithë arvanitasit që morën pjesë në këtë luftë.

Disa strofa të poemës, për herë të parë i gjejmë në librin e Mihail G. Llambrinidhu me titull “Οι Αλβανοί κατά την κυρίως Ελλάδα και την Πελοπόννησον”(Shqiptarët në Greqinë qendrore dhe në Peloponez), botuar në vitin 1907, Athinë. Vite më vonë për këtë poemë shkruan edhe Kostandinos Biris në librin e tij “Arvanitasit Dorjenët dhe Grekët e rinj”, po ashtu e përmend në librin “Arvanitët dhe prejardhja e grekëve” edhe studiuesi arvanitas Aristidh Kola.

Tek kjo poemë vërehet mungesa e gjendjes emocionale dhe mallin e poetit luftëtar. Mendoj se kjo ka të bëjë me çdo përkthim vargjesh të rregullt me rimë e metër. E cila përbën një problem serioz sepse është vërtetuar që përkthimi fjalë për fjalë dhe varg për varg humb pjesën më të madhe të shprehjeve shpirtërore origjinale të vlerës dhe bukurisë.

⁴ Arben P. Llalla, “Gjurmë të letërsisë së vjetër të shqiptarëve të Greqisë 1860-1889”, Tetovë, 2006, fq. 22.

Në vitet 1860-1861 qarkullonte në Greqi një gazetë me emrin “Φος” (Drita). Në këtë gazetë botoheshin edhe poezi në gjuhën shqipe, njëra nga këto poezi-satirike është “Ministrat Arvanitas” e cila u ribotua në Itali nga arbëreshi Dhimitër Camarda në librin “Gramatologjia Komparata Sulla lingua albaneze per Demetrio Camadra”, botuar më 1866, fq. 86-88⁵.

Poema “Nde epara vasillopuva jone Leksandra” e botuar në revistën ΑΠΟΛΛΩΝ në vitin 1889⁶, mbetet krijimi më i madh vjershëror që për autor ka një arvanitas të Greqisë i cili ka shkruar në gjuhën shqipe me alfabetin grek. Poema në fjalë ka rreth 430 rreshta dhe i kushtohet fejesës së princeshës Aleksandra të Greqisë me dukën e madh të Rusisë, Pavlo Aleksandroviç, djali i perandorit të Rusisë Aleksandrit të Dytë. Edhe pse autori mbetet enigmë deri më sot kjo poemë ka një rëndësi të madhe për faktin se në fund të shek. XIX studimet albanologjike në Greqi ishin në fazën e lulëzimit.

Nga shek.XX poezia arvanitase filloj të shkruhej në masë më të gjerë në gjuhën shqipe se në shekujt e mëparshëm. Kjo fal punës së madhe që bënë intelektualët arvanitas si Jorgo Maruga, Aristidh Kola, Jorgo Miha, Jorgo Jeru, Vangjeli Lapi, Tasu Arvaniti, Alqi Gjika etj., arvanitas të cilët ishin grupuar në Lidhjen e Arvanitasve të Greqisë. Kjo shoqatë botonte revistën BESA dhe kalendarin e përvitshëm ku botoheshin dhe botohen ende sot e kësaj dite poezi, përralla, fjalë të urta, tregime, në gjuhën e tyre amtare shqipe

Pra, sot poezia arvanitasve shkruhet jo vetëm në gjuhën greke, por edhe në gjuhën e arbërit. Dhe kjo falë guximit dhe punës së madhe të vetë arvanitasve të cilët edhe pse në një trysni të shtypjes nga strukturat shtetërore greke ata kanë arritur të mbledhin dhe arkivojnë kulturën e tyre të lashtë shqiptare.

⁵ Po aty, fq. 70

⁶ Po aty, fq. 37.

1

O E BUKURA MORE

Petkat e të mirat tona
 Na i lam te Korona
 Krishtin na kemi me ne
 Oj e bukura More
 Thell të plas, me lot ndër si
 Na të lipisnjëm, Arbëri!

Petkat e të mirat tona
 Na i lam te Korona
 Shën Mërin kemi me ne
 Oj e bukura More!
 Thell të plas, me lot ndër si
 Na të lipisnjëm, Arbëri!

Petkat e të mirat tona
 Na i lam te Korona
 Papën na kemi me ne
 Oj e bukura More!
 Thell të plast, me lot ndër si
 Na të lipisnjëm, Arbëri!

Malet tan me lis e driza
 Të bukur sheshe me muriza
 Të bukur kroje, të bukur gropa
 Të bukur gjerdhe me fallopa!
 Jemi e vemi ndër Itali
 E më s'ju shomi me këta si!

Dherat të huaj hare s'kan
 Se s'mbllin printët tan
 Prindë, luftuat me thik më dor
 Ndërpër shi e ndërpër bor
 Ni ju lëm pa një qiri
 E pa një vajim. Oj Arbëri!

Luajtim valle nd'atë More
 Shtum kangjele ndë ato hje
 Klisht e tona të bukuruara
 Shpizit tona të nderuara!
 Ni vjen Turku, Turku i zi
 E tërpron klishe e shpi

Qeti: Shihni jet e re,
 Na tha Dorja, zoti Ndre,
 Lipim qellnjëm ka do vemi
 Se buartim mallin e s'e kemi
 Me këtë zemër, me këta si
 Klajëm keq këtë Arbëri!

Ndallandishe e ler e ler
 Kur të vish ti njetër hjer
 Vjen të vish ti te Korona
 E s'gjën më shpit e tona!
 Më së gjën trima hajdhjar
 Po ngë një qen, që kloft i vrar!

Kur u nistin gjith anit
 E dherat tan iktin ka sit
 Burrat gjith me një vajtim
 Thirrtin grat me një vajtim,
 Dil e hana ti, Stihji!
 Oj More! Oj Arbëri!

2

Kristo Papadhopulos

GLUHA JON

Kemi gluhën pa gram
si na e than në mend e mbam.
Gluha vetëm flitet
edhe sa vete ritet

Ritet edhe shtonet
nuku pakësonet
shtonet edhe ritet
edhe sa vete flitet

Gluha kuvendonet
edhe sa vete shtonet
Arvanite me kamar
kudo ven jan të par

Kaq vitra shkuan
prindët se haruan
gluh e Besën na lan
“të mos i haroni than”

3

GLUHA

Arvanitat këndonin
gluhën mos e haronin
Gjigjion si këndon ai plaku
shihe si lëviz ai gjaku
Goj m’ goj e mbahet jeta
mbahet me këng t’ drejta
Arvaniti s’ mund t’ shkruan
me këndimin tër i ruan.

4

Vagjel P. Lapi

NE ARVANITASIT

Gluha jona, vetëm thuhet,
nuk' e llan për t shkruhet

Këng porsimet shtruora
t mos ven haruora

Nga Sokrati e Perikliu
xum si vete ndreqi niriu

E nga Aristidhi vet
xum koma ç isht e drejt

Mendi Mistos, Ksenofon
isht qesem e na mbëson

Ng'ata bura, sa ç shkuan
mendi in ç than, e ruon

Ng' ato mende muorm frim,
Sa na than, mir i dim

Na dhan krehe, hapët mend
ng' ajo fort e mbam vent

Arvaniti, ku lluftoj
nga tuti ipari shkoj

5

Mos rim si t' vdekur
malet t' marëm tor
t' vishemi nd' hekur
t' marëm pall nd' dor
Po ngrini kriet, zemëra pllort
kulitoni prind tan
pse at vend ç' rojm sot
llëruor na e dhan
Me frim lliris, me këto arm
ti shtijm turqit nd' det
vendin llëruor t' e bam
ashtu t' e tshonin djelt

6

MINISTRAT ARVANITAS

Kemi gjasht Ipurgo
nuk vëlenjën një lepto.
Kemi sum vulefti
nuk vëlenjën po një-di.
Kemi edhe një Muxuridh
do na muxurisnj sit.
Mir bën edhe Karidhi
çë thëret vre Muxuridhi
Edhe ipurgi bën mir
t'ë dërgonj ndë Sirë
të ikënj edhe nga këtu
pse u tha, e u bën dru.
Këto thom, edhe s'thom më
pse ndë filaqi më vë.

7

DASHURISË

Do pjenjë sajten
si e shkon vajza ditën

Vajza nat edit n' argali
Djali nuk e sheh me si me si

Jain vajza nat e dit
për të drenjë sum prik

Do bënem gjarpr me pika
ti shkone vajz ne sajta

Do bënem gjarpr i bardh
ti shkoni vajz në mitar

8

SATIRË

Ç e ve tragjashkën shtrëmbër
Të më çëpos zëmrën;
Tartëgji re bukuzi
ç mëvjën tër një n'avlli
si gjadhur ç do tagji

Tendra mua ish ni pram edhe liviz
si një gjarp pa bisht
hapa misofofin të zër
shkau dhemoni e hiri ne vër

Moj Garefo zure u mblakse
të shtrëmbër ç dje nuk lashe

Mëkat shumë Garafale
pa bur je e vetm s'fle

Mikun ç nani çove
s'të ka qe ç vjen pasoe

Folm Garefo si me flase
mos ke turp ç më lashe

S'më do timos u s'të dua
ç për tiedhe për mua

9

PRIFTI I KATUNDIT

Do japim tuti nga ni pulli
ti blem priftit ni ksull

Do japim tuti nga ni qengji
ti blem priftit ni rryp

Do japim tuti nga ni vit
Ti blem priftit këmish

Do japim tuti nga ni ber
të blem për klisinë ksefter

Do japim tuti nga ca grurr
ti blem priftit ni gjadhur

Do japim tuti nga ni ve
ti blem edhe prëftresësh ni podhe

Do japim tuti nga niçik musht
ti blem priftit këpuc

Do bëjm edhe ni kamin thingjill
ti blem priftit petraqilli

10

PËR DITËT E JAVËS

E Hënë
 Dojë të lanjë të Hënëne
 rashë e çajta këmbënë
 E Martë
 Dojë të lanjë të Martënë
 mëma s'më mbaj djalënë
 E Mërkurë
 Dojë të lanjë të Mërkurë
 dosa më hëngër sapunë
 E Enjte
 Dojë të lanjë të Enjtenë
 kali buar shegljenë
 E Premte
 Dojë të lanjë të Premtenë
 kush të mbaj të krëmtënë
 E Shtunë
 Dojë të lanjë të Shtunë
 keshë njatrë punë
 E Dielë
 Të Dielë çë do Këngonjë
 nxora gunënë e pleshtonjë.

11

-U jam nikoqir i ri
 bleva një ghaidhur të zi.
 U jam nikoqir i parë
 bleva një ghaidhur të bardhë.
 -Ç'ë ke tërë këtë kamar
 kur ke ghaidhurë pa samar?
 -Ea të na shosh mularë
 ç'e kemi kurupit marrë.
 -U a kam parë edhe mularë
 tri këmbë dhe një të çarë.
 The mu të i ngorth mular-i
 t'i ullej djalit kamar-i.
 -Ea të na shosh shtëpinë
 sa e bukurë, çë rrimë.
 -Dhe shtëpinë u a kam parë
 ishtë etim për të rarë.
 -Ea të na shosh ambarë
 e kemi plot grurë të larë.
 -U a kam parë dhe skatharë
 malimënga dhe skatharë.
 Vate djalë-i të kungon
 shtiu kandilënë çë shkon.
 Vate djalë-i t'anispas
 kërismë shokëtë një gas.

12

Krinë dhe gharifalë
pemë e bukur, që je
për të ndijurë në hje.

Shumë lule hapi verë-a
po si ti s'janë të tjera.
Shumë lule hapi Maj
po në ti më ra sevda-i.

Keni soj ka trandafile,
jeni trima edhe kopile.
Sojnë e keni ka pjeshkë
jeni trima edhe të zeshkë.

-Thuaj më sa vëlezër ke
t'i fiteps portokale.
Thuaj më sa vëlezër jeni
t'i qendis lule në podhe.
Thuaj më sa vëlezër jeni
T'u këndoj kudo të veni.
-Vëlezër, motëra pesë-gjashtë
si vasiliko-i në ghastrë.

13

VAJTIMI I SHËN MËRIS

Ng' ande parr
vin një andarr
vin një grua
tuke klar
Vin një grua
gjoketh plote
tuke mbiturr në lote.
Ng' ande par
vin një andarr
Shirmëria tuke klar.
Tuke klarr duke thirr
pse i vran monobirr.
Tërë zjarm edhe shëm perr
këmb duarrt të prërr.
Pse epa shtatarosur
nd një krig karfosur
Kush të vrau meregjet
ata qenët ata Ovret
Djalithim nga thika shkove
zembrën ma pïrvlove
Sa e dhe drizat u thanë
nga tromareza ç pane
Mblidhi lule nga të kroi
për ti vëm tor Krishtit
Mblidhi lule ng të malit
për ti vëm tor djalit
Mëma nga djal ç të vajton
Vet mua të kulltoni.

14

Një KONAKJË

O, re djelma, kam merakj
 sej sa doja një konak
 Shum u lodhsh e re djalë
 tër ndë shpella e ndë male
 Nje kasholl të kesh i ziu
 mos me haj bora edhe shiu

At katundin tat e kemi,
 edh' atia djelt jemi.
 Ngritim ledhe edhe strojera
 e s'na ze shiu edh' era

Atje bëm edhe shtëpin
 edhe njohem prokopin
 Nde shtëpia u len djelt
 Trandafile plot flet

Për at vendin, at katund
 edhe at shpirtin jepe
 pse katundi ter i mund
 edhe ai te shtoj nga djepi.

15

VDEKJA E LUFTËTARIT

Duall e bukura në derë
 Me një shtamnezë me verë
 e me qelqethin në dorë
 jip të pijn të varfëret.
 O ti mjer i varfërit
 çz më vjen ng' amazeza
 mos më pashe zotin t' im;
 Pash shumë luftorez
 zotin tëndë nuk e njoha.
 Ish një trim i bukurith
 mukur dhe i jelburith
 me mustaqë të ngrehurith
 me një kallë të brimurith
 me një sellë mëndafshëtë
 me një nigë të velushtë
 me një frenthë krisonem
 me një flamurë në dor.
 U m' e pash, o zonjë kallthin
 qei sellën nga barkut
 e me flamur dzarë dzarë...
 Arru kalli ndër të thënët
 Se to i shkret e i halinosmë
 ku m' a lashe zotin tëndë
 zotin tënd e zotin t' im;
 U gjith fushazit m' i rodha
 gjithë pronjezit kërceva

e gjith malezit m' i jetsa.
Pro në fushë të Anapulit
ne një humbjez s' i arrëjta
mbi një drasë të marmurtë
m' i kumbisa këmbëzit,
po më 'shkan të katrëzet.
Qeni Turk më 'ra përsipër
ë m' i qethi kriethit.

16

Mot e shum kazand i mir
ç na ban zotë o, je mir;
Mir jam si do zoti in
Ia zot o, ia zoni
Ia ashtu si vjen ai fili
ashtu t t roni i biri
edhe spitonikoqiri
Me sakulen t krisat
me gaitan t krisostaft
Ni her nd mot nd mot
t pagues rusoliot
And t t z' r dora shum
ni flori e ni dukat
jepua trimave
me urat, me urat

17

Mirë se na erdhi vit i riu
 mirë se të na pëlqenj.
 Si sot-Thojnë të vjetrëtë-
 jia të Ser-Vasilitë,
 njëri çjë vjen ga e mira,
 çjë vjen ga kallomira.
 Në derë t' avlloportësë
 du zojqë çjë këndoinë
 çjë kanë sitë ga dhiamante
 edhe për Krishtin u ndisën
 edhe për të kënduara
 një Dukim e u jipin.
 Gjigjuni vllazër, gjigjuni
 gjigjuni edhe gjitone:
 Mos ja ndonjë i varfërë
 mos ja ndonjë i shkretë
 mos ja ndonjë i shklepurë
 çjë nuk mundon të vinjë;
 Mos ja ndonjë çjë sgjigjetë
 mos ja ndonjë sëmurmë
 mos ja ndonjë i vërbuar
 çjë nuk na sheh i ziu;
 Trëgonj ndonjë pjatë fai
 tregonj gjë të ëmbla
 edhe Krishti do na vinj
 bashkë me vitin e ri.
 “Motë më shumë”

18

DhERVENOXORITIKA KALANDA

Mir se të vini viti iri
 mir se mir se të na çoni
 Zonja e shtëpis e zoti
 ni mil vitra të na roni,
 të ken tëmira, hare edhe gaze,
 të mos ken seklet, kajmo edhe maraze.
 Po jeni georgo ni mill shos të bëni,
 të mblonet shtëpia të mbetet e nga llëmi.
 Po jeni çopan me dhen, me dhi,
 të shtonet kopet tri her
 sa të shkoni viti iri
 të mblonen malet edhe laka
 tër lae edhe bardhaka.
 Po bëni njaty pun,
 dhiafori të jet llum.
 Me zembr e me aspiert
 U thomi mote shumë.

19

MARK BOÇARIT

Bie bor e bie shi
 u xi jeta, shum, u xi.
 ngrin krie në Graiqi
 zjarrë vun ne shum xhami.
 Ferman në gjith Turqi...
 Prite, prite, o Rumeli
 nizamet lloj-lloj.
 Pashai me Miriallan
 në çader bërdha van.
 ‘Inshallah’ të gjith than
 për në Mesollogjill e kan.
 ‘Fuora’, palla e jatagan,
 të ndërojn sa jan
 të luftoin me Rajan.
 Mesollogji me ndigjon
 vuri vajete e vajton
 Duaj ndihm s’ çon,
 Kapetanët kërkon
 Zuri rënjën e rëkon
 Shqipetarët vëzdon.
 Ishin bërdha Shqipetar
 shahina, trima pa an
 nga Suli u ngren e van
 me dufeqë e jatagan.
 Ish një bur, trim, iri
 i zeshk mustaqezi

po rij me mallengoni
 mbaj dorën mbi harmbi
 mbaj vesh e s’ flit njeri,
 Marko Boçari ish ki.
 Mbaj vesh edhe ndigjoj
 psheretiu edhe rëkoj
 nga trimat e tij vëzhdoj
 rëmbeu karjofil e shkoj.
 Tha: “Do vdes a do roj
 këtë jet, s’ mund te shkoj
 nat e dit, “oj” dhe “oj”!
 Shoket tij nëmëroj
 treqind vet plot i mblodhi.
 U thot: “O shok, o asllan
 Mos e gëzojm, dinjan
 si Raja ne Turkollar!
 Sonte do t’ u derdhim gjakun
 t’ u ndrojm din e iman.
 Sonde t’u biem pran
 se kam “Tan a epitan”
 të zë nga mjekrët Pashan
 Katillar, e Agallar.
 T’i pritni me jatagan
 asnjë mos lëni të gjall.
 të shkulet kjo farr
 se na poq, ena vu zjarr
 Muhameti me Kuran.
 Folni Shqip me Shqiptar
 “Bam” pos bëni as mb’ një an.
 Gjasht-dhjet eni pran
 sa të rëmbejm Pashan.
 Ngadale, o kordhetar
 vrsini karaull e par.

Vrisni një e vrisni dy,
 vrisni sa shihni me si,
 si kur ullqët në dhi.
 Allah, Allah o Turqi,
 at vat ç holqe ti,
 at vat në erreshi,
 shkrëtove kaqë ordhi.
 O shokë “medet-medet,”
 shkoi Markoa si Mbret!
 Pashan kërkon e s’ flet,
 në çader nuk e gjet.
 Zu nga mjekrët një lanet,
 turqe helqur thërret:
 “Aman thua j m kush je;”
 “U jam, derk nuk më njeh;”
 ‘Aman more çili je ti;’
 Dar i darit, nuk ë di;
 Jam një kapedan i ri
 thuhem Marko-Boçari,
 erdha vetëm për ty!
 Turk i dar e zuri dridhm
 shokërit u vu një thirm:
 “Turqë të mbesoni din
 të më shpëtoni fat-zin,
 Se Kaurët më bin!”
 Dar i darit, nuk di;
 Jam një kapedan i ri
 thuhem Marko-Boçari,
 erdha vetëm për ty!
 Turk i dar e zuri dridhm
 Shokërit u vu një thirm:
 “Turqë të mbesoni din
 të më shpëtoni fat-zin,

Se Kaurët më bin!”
 Një Arrap me karabin
 u ul e i shtroj syn,
 koditi bajrakën e mir,
 Marko Boçar in shahin!
 E vrau!! “Shokë Shqipëtar
 binu qent se më vran.
 Më muar plumbi në ball,
 mirmëni sa jam i gjall”.
 U xi jeta, u bë mugjë
 tërë trimat si u ngullën
 e bën se duall ujë
 djelët e Sulit me vull
 Shahinat ne dor e muar
 edhe ne Mesollogjë e pruar.
 E pruar në Mesollog
 te shpëtonin, po s’ shpëtoj.
 Mesollogji u helmua,
 derdhi lotet si kua.
 Mesollogji, po t’a thon,
 ku e ke Markon Sulion
 Ku lufton si qej zakon
 Tërër me jatagan në dor;

20

Anastas Kullurioti

XINXARI

Pra sa të dua ti, nxinxar, o këngëtar!
 nd' ajo degë, çs' je ngalkuar mbë të kotë
 medrekj ishtë a mesditë, per ti ishtë bëhar
 dh' as një para sjep ti për gjithë botë
 Të ngrëna, e të pira s' ibën për këtu...
 as mos' ngargomë bëne. / si tëi pëlqen
 Ti dëgëza këjon; / vete e rri më më tëhu.
 Ndë të ngjuajshin dh' andej; ti eshkjëlלקjen.
 Të klajsh, a të rëkojsh kurrë s' eke ndër mend,
 ndë mos të ndaftë njëra, ti çson njatrë,
 dunjaj s' ubuar, dhe për ti ishtë tër një vend,
 e le të thonë se je.
 Vetëmë lerë je të këndojsht gjithë mot,
 dhe këngatë nga jeta m' ike dzënë,
 az me pahir kërkon të të japë inë Zot,
 ati tshë sdesht me hir të të kish dhënë.
 Thonë se dhe ipëderëz je, nxinxar ivarfër!
 se u lutshe milingonës' një grusht grurë!
 tërremëtort'! munjafiq jan ë si gjarpër,
 se kur, izithi, ;sjlashe degen' e drurë!
 S' ke fajth ti! se kur do dunjaj ashtu, isht'
 ikejçq, mërçitën këmbëtori kalëtorin,
 edh' as ipaturi atë çsë ska ehelq,
 as nusen' plaka', as plaku dhjalëtorin.
 Këndo pra mik, dunjanë kurrë mos e pjejt,

këndo ti kaqja bukuri të kota
 e pra ndë vdirresh ti nga uja, mos të pret,
 podë do mos vdirret' e gjithë bota;
 Me mir' të ngorthsh nga uja, se ti hash ti sot,
 atë çsë me punim mblodhe të tjerët,
 e pra, nani ndë jesh ivarfër, ka inë Zot.
 Do vinjë kohë, të pejrojsht, imjerë!...

21

Anastas Kullurioti

TË GjITHA BASHKËPUNONJËNË

Tërë punojmë ndë ki dhe
 se ashtu ishtë çthë na ka hje
 Ca me duar, ca me mendë,
 ca me mendë, ca me parmendë
 ti punon me plor me qe,
 qëron arnë glëmkuqe
 u punoj me gjidhë marrë
 sipr mbë një kartë e bardhë.
 Ti avllaqe bën të nglatë
 u aradhazë ndë kartë.
 Ti mbjell farënë mbë lashtë
 e pret të bësh buk' e kashtë
 u fjala shkuanj mbë kartë
 Ti avllaqe bën të nglatë
 u aradhazë ndë kartë
 të prjer mendë të marrëtës'
 Me ndjersë arënë ti e vadis,
 me gjak pemën' ti eskalis.
 ndë kart' u gjurmonj surtuqe
 gjurma zeza, gjurma kuqe.
 Tërë punojmë ndë ki dhe,
 s' ashtu duhe të mere.
 Nëkë shihni bletënë
 si përpjekën vehtënë,
 mbë gjithë lulezë po rri

e mbleth mjalt' edhe qeri.
 Pra shihni edhe greth' ezi,
 që ngjoheshtë me mërrzi.
 Pse smbën punazë të drejta
 po vjedh mjaltëtë nga bleta
 edhe bleta eze dh' evret,
 dhe kufarrth ja shtje ndë dhe.
 -Pra, shihni edhe milingonën,
 që andej këte na pret dhromnë,
 pra mbleth koqe, pra mbleth drudhe,
 pra mbleth drith edhe marulle.
 Mbleth soron' e bën hazne
 per dimër t' iqetë mere.
 Pra shihni edhe fluturaqën',
 që këcen-këcen pra bllakën',
 fluturon lule mbë lule!
 veshurë rroba të mëndafshita
 shkëlqim-bukura përjashta,
 t' idura me shum kollarë
 verponjën' sitë, po t' ishohë.
 Po shkon jetën', pa qëllim
 e pra ngorth po lërë kuljtim.
 'Ashtu jan', edhe ata trima
 që punonjn' si ajo krimba!
 Pse spunonjën' dhe para skanë
 kur mblakenë që të hanë.
 Gjegjuni trima të ngërdhimë,
 le ti lëmë ato që dimë
 Me pakjë pra le të rrojmë,
 qet-qet, jetën' të shkojmë.
 Se këto ndë ki dunja,
 të gjitha janë të mbrazëta
 shpatatë thikat' le ti bëjmë,

plorë, çapa edhe drëpënjë!
 njëri njatrënë mos vrasmë,
 me dorë a armë, mos ngasmë
 Qe ti forrë;... ngrapu me dhenë!
 -Se, sa epret aqjë të prekën.
 Bota do përshurshurishur',
 me pleh e me ujë vadisur'.
 Me djersë tënë do potiset',
 me shërbes ara stoliset.
 Me punim bukën' të hamë
 të lodhur ndë shtrat' t' emarmë.
 Me paqitim, jetën' të shkojmë,
 të keqjetë ti harojmë.
 Me shëndet ti jemi sa rrojmë,
 pa shërëtor të na shëronjë
 Tërë punonjën' ndë ki dhe,
 se ashtu ishtë çë u ka që
 punon ara, deti,
 punon dheu, punon qameti
 punon qielli me illjt.
 Punon Kora, punon Vjeshta
 Vera, Dimëri edhe vreshta
 linjtë e pematë pononjënë!...
 veç tembelëtë rëkonjënë!,,,
 Kush punon, ka dhe para,
 ka gjitha të mirata
 po, tembeli e pashërbjeri;...
 ngorth nga ujlëza imjeri!...

22

Mitro Truqis

LULESANA

Lulesana vej të kuar
 ira drapëri e buar!
 Mblidhuni argat te çojmë
 pë' r mos barë argatikonë.
 Van' e çuanë draperinë
 ate dhë' mbë gjarpërinë!
 Pa kur zu Lulsana e kuar,
 të' rë argatia u buar.
 Ndju se sa ebë 'n, rrimadhë...
 di-tri limare nd' aradhë
 Kur do lith, nje tromarjare...
 dhëmë sifturisë fare
 kur do ilith; kur do ishtrëngon...
 çë' do fare, çë' kërkon...
 gju vij ngljun' i zgjas ndë mes,
 dhëmët' i këpun si preshe.
 Kur këputi njatrë, ksana,
 fundit prapëtë, Lulesana.
 Poqi krietë do pllakë.
 ..... tërë ndë llakë.
 Nde kaj zjarm, nde kaj kaimo...
 na, edhe plaku Kollovo!
 "Plasi dheu nga posht' e vuall;..."
 Nga katadhiavolu duall;
 U qas e itha ndë vesh,

moj rri... kali psiqi, të' qesh.
 Podë jemi, gjë' të' huaj;
 Nga një soj-nga soj juaj.
 Tata im, ish nga Koleshtë,
 Nde një thes, e ve' rëm leshtë...
 Tata im, edhe jot' ëmë...
 Prire kashtënë ndë' lëmë
 Qafrë atjë nga mesimeri
 thuaj se e katiferi.

23

Dh.Th

NDE EPARA VASILIOPUVA JONE LEKSANDRA

Të këndonnë ndë arbërishte,
Ç' ishtë gluhë trimmërishte,
Ç' eflit nafarhu Miauli,
Boçari, dhe gjithë Suli.

I

Duav diev ndë mal,
 si të pa siprë ndë kal,
 ufsheh bërdha ndë në re,
 të ndritonjësh ti ndë dhe.

Kur ti vinje ka Tatojë,
 Hëna dil ka Jmitojë,
 tuke shtif sit' e te pa,
 ndrito për mua ti të tha.

Drita je çë sperëndon,
 lulea e lulevet çë mblon
 vendetë ka merudhi,
 kado vete e kado rri.

Parnithi një krino nxuar,
e ka marudhia e hovë,
erdh një Dhuk' e na emuar,
e ekev ndë Peterhovë.

Lulea e lulevet me fletë
bërdha ndë pallat jë vetë,
kur hin bërdha ndë një gardh,
ka gjithë luletë ti sbardh.

Drita luan ndë diamant,
çel e shqep ndë një perlandë,
bërdha ndë si tënd çë luan;
edi vetëm' aj çë ruan,
të sglidh më të mirën' vajzë
për ti shkon ndë glisht' unazë.

Ketu e tri milë vjet,
vasillopuv nëk' uvjet,
të mos ngjitej ati lart,
të shih Lenënë ndë Spart.

Lenënë çë njer pastaj
ka të bukurit' e saj,
një çë dh' asajë i pëlqev
vasillopuv e rrëmbev.

Pastaj ka tri milë vjet,
na uleshe ti ç' i glet
Lenesë, ndë kurm ndë si,
ndë t' ecurë ndë bukuri.

Ndai menate del një ifth,
çë stros natën' e embif,
për posh dheft' e sjell ditë,
pra ja thonë 'Afrëditë.

Ti je aij ifthi çë na sjell
ditënë kur del si diell,
ka pallati, e na rruse
ndë në horë, si një nuse,
me të tëmë me të tatë,
e të mblonmë me uratë.

 ‘Athinjote gafarlinë,
 vashëza e para jinë,
 që dërgon ‘Elladha nuse,
 e ebën Dhukeshë ruse.

 Hënëzën e ndjek ga natë,
 n’ ifth imadh që bën për shtatë
 prap’ asaij ecën ndë qiell,
 njerë sa të dalë diell.

 Ti Leksandhrëzo je Hëna,
 ka dritta e diellit e bëna,
 Dhuka Pavgoa isht’ ifthi,
 që të ndjek, njerë sa prifti,
 me kurorë tu bashkonjë,
 e unazat’ tu ndërronjë.

 Ç’ atë ditë që uleshe,
 e ndë kurm këmishë veshe,
 egjull di u rrusnë e ndijnë,
 siprë kunjës’ e të frijnë,
 erënë të bukurisë,
 frimënë të mirëzisë,
 e të vunë gaz ndë buzë,
 për të flasësh si thulluzë,

si të dreknë llotrëtarë,
 t’ ëmblë shiumë ndë të parë
 duar glishtëra vambadha,
 që ndë gra të jenë rrava
 dhe një faqe bardhë kuqe,
 trandafillesë bumbuqe
 të hrusaftë lesh të vunë,
 dhe ka duarzët’ të zunë,
 rro të thanë Principeshë,
 se do bëresh një Dhukeshë.

II

Posht’ ati ndë Falire,
 luan deti me stere
 herë piqetë ndë gur,
 herë fle siprë ndë shiur;
 qasetë e puth shiurenë,
 htillqetë e qesh me dhenë
 kur frin erëza më shumë,
 mblon shjurenë gjithë shkumë,
 vjen ndë votshaill i pushton,
 priret’ e i rrëkuon,
 meta qaset’ e i sjell,
 për të spardhenë ndë diell.

 Ndai menate deti qellk
 bënetë, e anës heillk
 di kupizë një buljar,
 që këmba nëk i shkeli bar,
 se ndë psaropuvë u rrit,

trëmbu den', andaj s' umbit,
 pora ulurë mbë hundë,
 një trimopuv detit fundë
 shih, mos shkon ndonjë llavraikë,
 për ti bjerë me kamajkë.

'E ndaj mbrëma mbë të hirë
 dielit, një pasqirë,
 deti gjith' i Faliresë
 bënetë, dhe prej steresë,
 duken' illzit e dhe Hëna,
 që ka rgënd' janë të bëna,
 bërdha nd' ajo pasqira,
 e shiohën' faqetë të mira.

Ndë një k' ato net verore,
 më ebukura shkëlltore,
 ka sa ishnë 'Athinjote,
 Pireote, dhe Nisiote,
 jeshe ti billjo Leksandhrë,
 veshurë fustan me handhrë,
 me të tëmë me të tatë,
 ditë njerë mnjesënatë
 e sa ntanë juvet shkojnë,
 ti të shihne gjithë dojnë,
 se m' ebukura kopile,
 jeshe ti, një trandafille,
 e ndë teatro sa ishnë,
 kshivë tënd ndë golië kishnë,

dhe përtipurë e thanë,
 se me pak kairo e ndanë,
 me një Dhukë ravoniase,
 e dhe kshivë tënd, e dhashe,
 të vesh gjetëh të martonesh,
 me prind bashkë të gëzonesh
 ata kshilletë ahera,
 s' ishnë k' ata që merr era
 nani duav të vërteta,
 pse i shkruan e dhe fleta,
 nëkë shkuanë tre muajë,
 gjegm ravonazëtë tuajë.

III

Kur jotëmë ti të puav,
 n' ifh' iri ndë qiell duav
 ifthin ata sa epanë,
 van' e piejtin' xhohanë,
 që njeh illzitë ndë qiell,
 kur ska hënë, kur ska diell
 ajë u tha, "ifthin' që patë,
tetëmetë vjet ga natë
sipr' 'Athinësë do jetë,
do dritonjë sa për tetë
po pastaj ndë tramundanë,
do te htilqë jatr' ifth ntanë,
torrë nd' ata di psa gjashtë
illz do dalliënë për jashtë,
e do bënenë një pulië,
tate mëmë, dierm fudullë".

‘At’ u tha plaku xhopani,
 ka ‘Ozajë e dhe ka stani,
 që ga natë ncjer dhentë
 e kuosnjën’ (ndane qentë)
 e aij rri e sheh ndë qiell,
 njerë sa të dalë diell,
 ka ven’ illzitë që thonë;
 që përgjegjen ‘me t’ ënëzonë;
 po do një k’ ata xë vanë,
 për të pjejnë xhopanë,
 ndjejt i ato x’ u foli,
 plaku i ‘Ozajit ‘Raholi,
 se ato xh’ u tha ahera
 vanë e i muar era.

Nani më që ti urritshe,
 dhe ka kurmi uvërvitshe,
 nani më xh’ uravoniashe,
 e dhe kshivë tënd’ e dhashe,
 ndë një Dhukë të ‘Rusisë,
 me uratë Shirmërisë,
 e me muajë ca ndë dorë,
 ve unazë edhe kurorë,
 nani ndjejtin’ e thanë,
 që kuilltuanë xhopanë,
 se për ti aij ifthi duav,
 kur jiotëmë ti të puav,
 nani u duk se ku do vejie,
 se që burrë do të kejie

se që ditëne që uleshe,
 u duk qëla do të jeshe.

III

Që ka vaiza ndër mend të saj,
 kur ravniaset’ e pastaj,
 sa ti vërë prift kurorë,
 dhe unazënë ndë dorë;
 vetëm’ mëmatë e dinë,
 që kuiltonen’ gjithë vinë,
 se ndonjë nëkë harron,
 dit’ të miratë sa shkon,
 e sa do ftoqi të ketë,
 vaiza thotë se do jietë,
 burr isaj kur do të marrë,
 zonnjë, e pasura e parë.

Po ti bilë vasilesë,
 që pret danë një martesë,
 m’ eftakratorit’ të vjanë,
 që ‘Rushia ane mbanë,
 me një sivet’ të përgjerë,
 vete shpeit mbi glu ti bjerë,
 Ti thom bilië vasilesë,
 që do bënesht një Dhukeshë,
 e do të falenë gjeritë,
 egëzuarë natë e ditë,
 mendi jit që jiatrë thotë;
 po me zëmërë të plotë,
 se do ndihnjësh varfërinë,

të sëmurmitë ftoqinë,
 atto që të xu jotëmë,
 që do një s' itha një nëmë,
 po i falemi si mëmë,
 që kur shkeli vendë tënë,
 pse me aqë djerm që puav,
 nëkë shkoj ditë që sduav,
 ndë spitalja të vej vetë
 një kshiv t' emblë për ti thetë
 të sëmurmit që' ivjen torrë
 krietë ka sjarmi gorë;
 si jotëmë ekështërë,
 për të lënë, për të mjerë,
 kur do jesh', dhe me farmirë,
 gjithë monë do jesh mirë.

IV

Duavë lulezët' e Privit,
 duav mjallcëza e divit,
 ka kofinea e saijë,
 që bërdha dimëri e mbaijë,
 lule mbi lule lëftëron,
 mjalltë golënë sa mblon,
 priretë pastaij ndë bletë
 e be mjaltëtë ndë petë.

Ti je mjallcëza e Privit,
 që ndë lule bërdha rron,
 ti je mjalltëtë e kshivit,
 kur na flet e na shjon.

Privi shkojë e dhev u mvlua,
 Trandafille u garkua,
 lule u vesh pasadoish,
 ngun e sbardh kado të rris,
 male, ara, vreshta, shpeva,
 driza t' egra 'dhe të mbjeva,
 të thërresënë se hiri,
 Mai muaji m' imiri,
 muaji i merudhisë,
 muaji i dashurisë.

Ti Leksandrë për 'Elladhë
 Ti me Dhukënë të madhë
 ndë 'Rushi kur do vesh nuse,
 par do veni davanndushe,
 që ka dimëri mbatanë,
 Majë qevë kudo vanë,
 Majë do jesh' për gjithë vinë.
 si kur jesh' e dhe nd' 'Athinë.

Davandushet' kudo venë,
 atje ndrenjënë folenë,
 barkëbardha krehëzeza
 një par nxë bërdha foleza
 ditën' ecënjënë jashtë,
 e ga natë flënë bashkë,
 themëra që pjev vetë

i pushtron e i ngroh vetë,
 mblon folenë zoiks pa pendë,
 vete, vjen nd' ata ka mendë,
 miza gjuan, tagji sjev,
 e tagjis ata që pjev,
 sa të rritenë i ruan,
 dit' e natë m' ata luan,
 ve ga zok të lëftëronjë,
 exë vetë të largonjë,
 vëzdon diemt' esaij të rrinjë
 prihu dimëri të vinjë
 se kur del muaji Gushti,
 e ka vresta, rëjdh mushti,
 ze e ftohet e dhe nata,
 netë bënenë të gljata
 davandushea me fëmilë,
 le folenë e ikën milë
 e sa zoiq vanë 'Rusisë
 prirenë prej Barbarisë
 'Ashtu edhe Ti Leksandrë,
 kur me Pavgonë do ndreni
 folen' tuaj ndë musandrë
 tatë e mëmë kur do jeni,
 me ca zoiq të lëftëruam
 'dhe ka gjithë të bekuam,
 kur të shohësh se ftoh era,
 se shkoij vjeshta skoij dhe vera,
 e se drashenë ndë qiell
 retë, e gjakun sdel diell,
 se ka driza fleta bie,
 ps' eshkund' era e eshtje,
 eni rrusuni nd' 'Athinë,
 për të shkoni gjimsë vinë

për të shohën 'e dhe male,
 djemtë tend 'e dale dale
 të na njohën 'e ti shohmë,
 të na shohën 'e ti njohmë.

V

Bë të hirë bë të dalë,
 ka limnjona e Piresë,
 gjithë monë ka një fjalë
 për ti bilë vasesë
 do të thenë ka karavi,
 që të shihnë ndë aij kavi,
 që enjohm një gur të thatë,
 e ebëri gardh i tatë,
 do të thenë se të shihnë,
 shiumë herë e të nihën
 me të tëmë me të tatë,
 'dhe me gjithë vjezëratë,
 që vëzdonjë të me qalë,
 dara ndë Lipsokutalë,
 gjithë sa ka Salamina
 vijnë prrma trehandina,
 me plëhurëzë të kuqe,
 garrfalina me bubuqe,
 e kur qaseshinë ntanë,
 sitë shtijnë ane mbanë,
 kullurietetë me mbolë,
 kshivë tënd' kejnë ndë golë,
 Ti Leksandrë, të të shihnë,
 'dhe ka ntanë të të nihën,
 me të tëmë, që ndë krie,
 xunë bollinë se shtie,

si një nuse Lepsiniote,
 Megarite, Kulluriote,
 se xu gluhën arbërishte,
 e eflet si flet shklerishte,
 e kamar të madh e kemi,
 arbëror të sa ku jemi.

VI

Dit' u qasnë që fëmila
 vasiles', edhe pallati
 ndreqeshinë, se ti bila
 je epara që dha fati,
 të ravnjashesh të martonesh,
 dhe epara të gëzonesh.
 Dhuka imadh ndë 'Aleksandrë
 isht' e vjen për ti Leksandrë,
 të të vërë një unazë,
 njer sa je akoma vaizë.

Peaiza zë të nxintë,
 bati qasetë të frinjë,
 erëza zu e u shtrua,
 kavi Flevëvet u mblua,
 ka karavë trehandina,
 dukenë dhe ka 'Athina,
 prej Piresë vinjën 'prima,
 se i shtin e batit frima.

Prej san Xhorxhit shumë thevë,
 duketë si jastr' e mbjevë,
 një fergadhë që fon ncjer,
 her' esheh e her erbjer,
 qasetë u duk ka dara,
 shkumon puari përpara
 nde imadhi ka panderë,
 me një shqipje me di krerë,
 ndë prim sarturë një jatrë
 me një krikë që bën për katrë,
 që esheh bërda ndë panterë,
 si një ehapëtë grësherë,
 sa të thesh paterimonë,
 erdh përjashta ndë limnionë,
 zunë topëtë e bijnë,
 k' armamentotë që shtijnë,
 'dhe ka thom limniona umblua,
 që me një orë nëk u shiua,
 ndë antene lart ungjinë,
 shokët e nd' aradhë hinë
 urra gjithë i thërrisnë,
 sa dhe veshëtë të grisnë.

Kur fërgadha u qas e nguli,
 puarin' ntanë ndë kav,
 thonë nafarhu Miauli,
 se ndë varr të tij ungjav,
 kur gjeg' thirrmetë ka urra,
 që thërrisnë kaqë burra,

e gjeg' copëtë çë bijnë,
 turk' indotë se ishtijnë,
 poqi këmbët' e salltari,
 u pëtaks jashtë ka varri,
 e thom bullberit si pa,
 vu një thirrmë k' atti la.
 "binu Turivet vre trima,
 vola ndë kuvertë qima,
 bumber bërdha ndë fusheqe,
 mbloni denë astropeleqe,
 dijni armadhën' e Turqisë,
 të shiohmë ditë lefterisë"!

Fomn' e bullperit e muar
 era ka limniona enxuar,
 'dhe karavëte udukne,
 ka senjallotë çë nguijnë
 e ndë tre katarte tundej,
 'Rusea panterë e shkundej
 si shtif sitë e i pa
 nafarhu, erdh e u tha
 pruar kurmin' e pa ntanë
 duar lidhurë vardhianë
 e epiejti çë sivej;
 çë vuja ndë varr ndihej;
 po vardhiani zu e dridheij
 gluha u lidh e nëkë sglidheij
 na një djalë vin ka dara
 i ndinnë nafarhut përpara
 aij i tha, se një fergadhë,
 erdh e suav ndë limnionë.

Pavgonë dhukën' të madhë,
 për të japë arravonë
 ndë e bila e vasilesë
 çë të di kanë një besë,
 nafarhu këur gjeg' s' 'Elladha
 krushqi bëri me 'Rusinë
 nani tha u dogjë armadha
 e Turqisë, e u binë
 turitë ndë det' të thevë
 dhe pa savan të pështjevë!..
 atto tha e dhromnë muar,
 ndë varr hiri e urbuar.

VII

Ju të parëtë e Moresë
 'dhe Kaptandë të Steresë
 Nikoqirët' të Nisivet!
 ngruni shihni se çë sivet!
 djemt e Basilesë tënë,
 nuse 'dhe gabre u bënë,
 Kostandinoa Gjermanisë,
 'Aleksandra e 'Rusisë
 gruni gjithë e uroni,
 e gëzonuni se throni
 ethnosit, çë bëtë juve
 rrënjë shtif e ncier lule,

Shkruajta ndë 26 Marsit 1889 ndë Pire.

24

Aristidh Kola

RrENjA JONË ARBERORE

Rrënjë e fortë arbërore,
 Kush mund të të presnj?
 Kush mund të të fshjehnj?
 Kush mund të të pështronj?
 Rrënjë e fortë arbërore,
 Lulje e fleta meta more.

Rrënjë e fortë arvanite,
 Rrënjë e burrave të motit,
 Rrënjë Heraklliut e Akillefit,
 Rrënjë Aleksandroit edhe Kastriotit.
 Rrënjë e fortë arvanite,
 Nga merr shpirt e meta rrite?

Rrënjë e fortë shqiptare,
 Rrënjë e Boçarit e Bubullines,
 Rrënjë e fjalet besalidhes,
 Rrënjë e bukurisë dhe trimereses,
 Rrënjë e fortë shqiptare
 Nga ajo jeta nuk u bare

Rrënjë e argjendit të Greqisë,
 Hiu e pluhuri t'Anatolisë
 Të pështroi, të luftoi, nuk të mundi
 Nuk të shuajti nga jeta

Rrënjë e argjendit të Greqisë
 Ajo je të Shqipërisë dhe t'Arbërisë.

Me gur-madhe të keinë pështuar
 Thanë se u buarsh nga jeta,
 Thanë se u thajte, thanë se vdiqe
 Vune nje pempë të hollë në varr.
 Edhe thanë:
 “Kjo është nga rrënja e parë”.
 Thanë të rrema, thanë psefti
 Logapiasesin pa ty.

Rrënjë e fortë, rrënjë e argjendit
 Hape dhenë, e çajte gurin
 Dhe ne diall nxore kurmin!
 Nxore kllara, nxore fleta
 Dhe gëzonet tuti jeta.

Bekuar rrënjë e bekuar nga Mëma-Dhe,
 Bekuar rrënjë nga Zoti Diall!
 Bekuar rrënjë me ujë Detit:
 Lulëzo si bukuria e Afrodites!
 Lulëzo si dhri ne malj,
 Trimëronu, lulëzo dhe bukuronu.

25

Vangjel P. Lapi

S'LODhE FARE**(Për papa Andonio Bellusci)**

Papa Andon, re papa Andon,
je një zog, që këndon.

Je një zog që këndon,
afër ti njeriu gëzon.

S'lodhe fare e tër punon,
rrënjë tan ti e çon.

Tër Greqinë ti e shkon,
Arvanitëvet çon toron.

Og, re ti im vathi Andon,
kush të njohu s'të haron.

Falem nde tënë Zon,
të të ket mirë Andon.

26

Brodhimas Nikolaos

KIShEM TRIMA

Kishem trima shqipetarë
Çë në luft ishnë të parë.
Boçari dhe Xhavellina,
Mitromara, Bubulina.
Ndreu Miaulli, ai ka Nidra
Sulli që do e kujtoni në vitra
Ndë karjofill edhe ndë pall
Shqipetarë ishnë të parë.
Kur e hilqenë shadërmanë
dunja tuti, ik i mbanë.

27

Brodhimas Nikolaos

N'ATA MIQT

N'ata miqt e Shqiperisë
dhe vgjezerit e Arbërisë
u dergonj të falla shuma
ka këtu ka katundi jinë.
Ka një shqipetar i ndarë
ç'u ka gjegjurë, alla s'ju ka parë.
T'falla u dergonj me nj'vëlla
ç'u ka ardhur atje lla.
Si çë thojen Perëndia
papunj im ish ka Premetia.
Gramati nëk di shumë
për të shkruanjë më shumë.

28

Brodhimas Nikolaos

VËLIEZËRVE TË LUFTËS SË 1821

Paparseni Kranidhioti
edhe Miauli Nidrioti

Nga Peca Bubulina
qejn Dhidhimiot bashk trima

Janj Argjirin Kapetan
Gjor Verlin Dhermatan

Papui Kolj Bardhi,
Edhe Pano Ksulubardhi

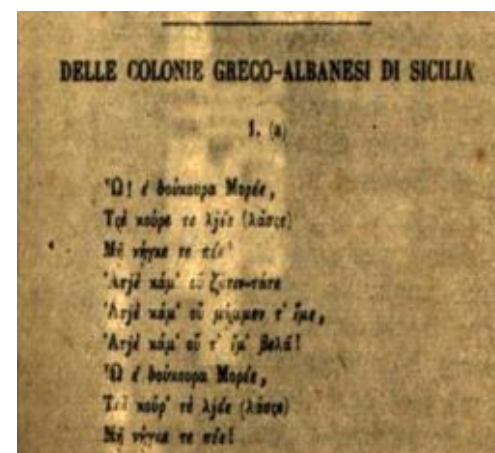
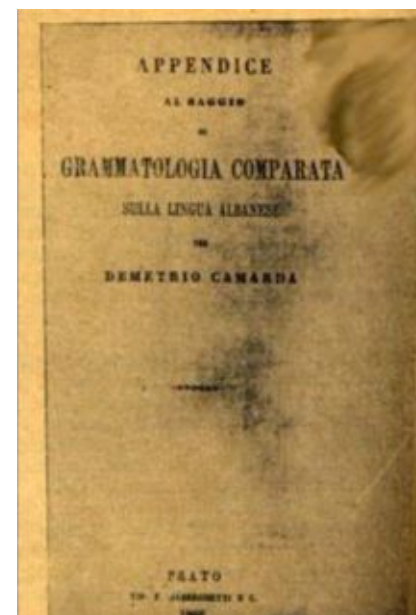
Bashkë ish dhe Dede Madhi
edhe Barbandoni Madhi

Karasulu Anagnost
dhe Sarandi ç ri nga posht

Lufte qejn dit e nat
Ndë Pallamidh edhe nde Napl

FAKSIMILE

(Disa nga faksimilet e materialeve të shfrytëzuara)

1. O e bukura More, Demitio Camarda, “Appendice al Saggio di Grammatologia Comprata Sulla Lingua Albanese”, Itali, 1866.

Εμείς οι Αρβανίτες

Γκλιούχα γιόνα, βέτ-μ θούχετ,
νούκ' έ λλάν ή-ρ ή σσκρούχετ

Κ-γκ πορσίμετ σστρούορα
ή μός βέν χαρούορα

Γκά Σωκράτη έ Περικλίου
τζούμ σί βέτε ντρέκι νιρίου
θρωπος.

Έ γκά Αριστείδη βέτ
τζούμ κόμα ής ίσστ έ ντρέϊτ

Μέντι Μίστος, Ξενοφών
ίσστ κεσέμ έ νά μπ-σόν

Γκ' άτα μπούρα, σά ής σσκούν
μέντι ίν ής θάν, έ ρούον

Γκ' άτο μέντε μούορμ φρίμ,
Σά νά θάν, μίρ ή ντίμ

Νά δάν κρέχε, χάπ-τ μέντ
γκ' άγιο φόρτ έ μπάμ βέντ

Αρβανίτι, κού λλουφτόϊ
γκά τούτι ιπάρι σσκόϊ

Η γλώσσα μας, μόνο μιλιέται,
δεν την άφησαν να γράφεται.

Τραγούδια (κάναμε) τις σοφές παραγγελίες
για να μην ξεχαστούνε.

Από τον Σωκράτη και τον Περικλή
διδαχτήκαμε πώς βαδίζει σωστά ο άν-

Και από το μοναδικό Αριστείδη
διδαχτήκαμε ακόμα τι είναι δίκαιο.

Οι ιδέες του Θεμιστοκλή, του Ξενοφώντα
είναι (για μας) οδηγός που μας διδάσκει.

Απ' αυτούς τους άντρες, όσοι περάσανε,
φυλάμε στο μυαλό μας το τι διδάξανε.

Πήραμε πνοή απ' αυτές τις διάνοιες
Ξέρουμε καλά αυτά που μας διδάξανε.

Μας δώσανε δύναμη, μας ανοίξανε το μυαλό
γι' αυτό και βαστάμε γερά τον τόπο μας.

Όπου καταπίστηκε ο Αρβανίτης
βγήκε πρώτος απ' όλους.

(Από ανέκδοτη Συλλογή αρβανίτικων τραγουδιών του Βαγγέλη Π.Λιάπη)

4. Ne arvanitasit, Lidhja e Arvanitasve të Greqisë, “APBANITEΣ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟΙ”, Athinë, 1985.

Ερωτικό

Ντό πιενιέ σαϊτέν
σι ε σκόν βάϊζα ντίτέν

Βαίζα νάτ εντίτ ν' αργαλή
Ντιάλι νούκ ε σέχ με σή

Ύαιν βάϊζα νάτ έ ντίτ
πέρ τέ ντρένιέ σούμ προίκ

Ντό μπένεμ γκιάρπρ μέ πικά
τι σκόνε βάϊς νε σαίτα

Ντο μπένεμ γκιάρπρ ι μπάρδ
τι σκόνι βάϊς νέ μητάρ

Θα ρωτήσω την σαίτα
πώς περνάει η κοπέλα την ημέρα

Η κοπέλα νύχτα μέρα στ' αργαλιό
το παιδί δεν την βλέπει με τα μάτια

Υφαίνει η κοπέλα νύχτα μέρα
για να φτιάξει πολύ προίκα

θα γίνω φίδι με στίγματα
να περάσω της κοπέλας την σαίτα

θα γίνω φίδι άσπρο
να περάσω της κοπέλας τα μητάρια

Σατυρικά

Τος ε βέ τραγιάσκέν στρέμπερ
Τέ με τσέπός ζέμπρην;
Ταρτέγκι ρε μπουκουζή
τς μεβιέν τέρ νιέ ν' αυλή
σι γαϊδούρ τς ντό ταγκί

Τέντρα μούα ισσ νι πράμ εδέ λιβής
σί νιέ γκιάρπρ πα μπιστ
χάπα μισοφόριν τέ ζέρ
σκάου δέμονι ε χύρη νέ βέρ

Μοϊ Γαρέφω ζούρε ου μπλιάκσε
τέ στρέμπρατ τς ντίε νούκ ι λιάσσε

Μέκát σούμ Γαραφαλέ
πά μπούρ γιέ ε βέτμ σ' φλιέ

Μίκουν τς νάνι τσόβε
σ' τέ κά χέ τς βιέν πασόε

Γιατί βάζεις την τραγιάσκα στραβά
να μου τρυπήσεις την καρδιά;
ρε μαύρο ψωμί (ψωμοζήτη)
που μου έρχεσαι όλο ένα στην αυλή
σαν γαϊδούρι που θέλει ταϊ

Απέναντι μου ήταν ένα πράγμα και κουνιόταν
σαν ένα φίδι χωρίς ουρά
Ανοιξα το μισοφόρι να το πιάσω
γλύστρισε ο διάολος και μπήκε στην τρύπα.

Καλέ Γαρυφαλιά άρχισες και γερνάς
αυτά που ήξερες δεν τα άφησες

Αμαρτία μεγάλη Γαρυφαλιά
χωρίς άντρα είσαι μόνη σου δεν κοιμάσαι

Το φίλο που τώρα βρήκες
δεν σου έχει ίσκιο (ταιριάζει) που έρεται κοντά σου

7. Dashurisë, 8. Satirë, “ΜΠΕΣΑ”, Athinë, qershor 1992.

NJË KONAKJË

Ω, ρε ντιέλμα, κάμ μεράκ
 σέj σά ντόγια νιε κονάκ
 Σσούμ ού λόδω ω ρέ ντιγάλε
 τερ ντε σσπέλα έ ντε μάλε
 Νje κασσόλ τε κέας ι ζίου
 μως με χάϊ μπόρα εδέ σσίου

Άτ κατούντιν τάτ έ κέμι,
 εδ' ατία ντεγέλτ γέμι.
 Γκρίτιμ λέδε εδέ στρογέρα
 έ σ'νά ζέ σσίου εδ' έρα

Άτιε μπεμ εδέ σσπεπίν
 εδέ νιόχεμ προκοπίν
 Ντέ σσπεπία ού λέν ντεγέλτ
 Τρανταφίλε πλοτ φλετ

Περ άτ βέντιν, άτ κατούντ
 εδέ άτ σσπίρτιν γέπε
 πσέ κατούντι τέρ ί μούντ
 εδέ άι τέ σστόι γκά ντιέπτι.

14. Një konakë, “ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 2003”, Athinë, 2003.

Μαρκ Μπότσαριτ

Μπίε μπόρ ε μπίε σι
 ου τζί γιέτα, σούμ, ου τζί.
 γκρίν κρήε νε Γκραικί
 ζιάρρε βούν νε σούμ τζαμί.
 Φερμάν νε γκίθ Τουρκί...
 Πρίτε, πρίτε, ω Ρουμελή
 νιζάμετ λόι-λόι.
 Πασσάι με Μιριαλλάν
 νε τσαντέρ μπερδα βάν
 ου μπλιόδεν, μπεν ντιβάν.
 «Ίνσαλλάχ» τε γκίθ θάν
 περ νε Μεσολόγγιλ ε καν.
 «Φουόρα», πάλα ε γιαταγάν,
 τε ντερόιν σα γιάν
 τλ λιουφτόιν με Ραγιάν.
 Μεσολόγγι με ντιγκιόν
 βούρι βάιετε ε βάιτόν
 Ντούαϊ ντήχμ ντήχμ σ' τσιών,
 Καπετάνετ κερκών
 Ζούρι ρενγεν ε ρεκών
 Σκυπετάρετ βεζντών.
 Ισιν μπερδα Σκυπετάρ
 σαχίνα, τρίμα πα αν
 γκα Σούλι ου γκρέν ε βάν
 με ντουφέκιε ε γιαταγάν.
 Ις νιε μπούρ, τρίμ, ι ρί
 ι ζέσσκ μουστακεζί
 πο ρί με μαλεγκονί
 μπάει ντόρεν μπί χαρμπί
 μπάει βέσς ε σ' φλίτ νιερί,
 Μάρκο Μπότσαρι ις κή.
 Μπάι βέσς εδέ ντιγκοί
 πσερετίου εδε ρεκόι,
 γκά τρίματ ε τί βεζντόι
 ρεμπέου καριοφύλ ε σκόι.
 Θα: «Ντο βντές ά ντό ροί
 κετε γιέτ, σ' μούντ τε σκόι-
 νατ ε ντίτ, «ώι» δε «ώι»!
 Σσόκετ τί νεμερόι
 ντρεκίντ βέτ πλιώτ ι μπλόδι.
 Ου θωτ: «Ω σόκ, ω ασλάν
 Μώς ε γκεζώιμ, ντουινάν
 σή Ραγιά νε Τουρκολάρ!
 Σόντε ντο τ' ου ντέρδιμ γκιάκου

19. Mark Boçarit, “ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 2003”, Athinë, 2003.

«Τζίντζαρι»

Πρά σά τε ντούα ού τί, ντζίντζαρ, ό κενγκετάρ!
 ντ' αγιό ντέγκε τσά' ιέ γκαλκούαρ μπε τε κότε
 μεντρέκ' ίσστε ά μεσντίτε, πέρ τι ίσστε μπεχάρ
 δ' άς νιε παρά σγιέπ τί περ γκίθε μπότε·
 Τε γκρενα, έ τε πίρα σ' ιμπεν περ κετού...
 άς μόσ' γκαργκόμε μπενε. / σι τει πελκίέν
 Τί ντεγκεζα κεγιό; / βέτε έ ρρί με τεχού.
 Ντε τε γκιούάϊσσιν δ' αντέϊ; τί εσσκγελλκjen.
 Τε κλιάϊσσ, ά τε ρεκόϊσσ κούρρε σ' εκέ ντερ μέντ,
 ντέ μόσ τε ντάφτε νιερα, τί τσόν νιάτρε,
 ντουινιά' σ' ουμπούαρ, δέ περ τι ίσστε τερ νιε βέντ,
 έ λέ τε θόνε σέ ιέ.
 Βέτεμε λέρε ιέ τε κεντόισσ γκίθε μόντ,
 δέ κεγκατε γκά ιέτα μ' ικέ ντζενε,
 άς μέ παχίρ κερκόν τε τε ιάπτε ίνε Ζότ,
 ατι τσσε σντέσσ μέ χίρ τε τε κίσσ δενε.
 Θόνε σέ δέ ιπεντέρεζ ιέ, ντζίντζαρ ιβάρφερ!
 σέ ού λούτσσε μιλιγκόνεσ' νιε γκρούσστ γκρούρε!
 τερρεμετόρτ' ! μουνιάφίκ' ιάν θ σί γκιάρπερ,
 σέ κούρ, ιζίθι, ;σ' γλάσσσε ντέγκεν' έ ντρούρε!
 Σ' κέ φάιθ τί! σέ κούρ ντό ντουινιά' ασστού, ίσστ'
 ικέικj, μερζίτεν κεμπετόρι καλετόριν,
 εδ' άς ιπατούρι ατε τσσε σκά εχελκj,
 άς νούσεν' πλάκα', άς πλάκου διαλετόριν.
 Κεντό πρα μίκ, ντουινιάνε κουρρε μόσ έ πτίεϊτ,
 κεντό τι κάκια μπουκουρί τε κότα
 ε πρα ντε βντίρεσσ τί γκά ούϊα, μόσ τε πρέτ,
 πόντε ντο μοζ βντίρετ' έ γκίθε μπότα;
 Μέ μίρ' τε γκόρθσσ γκά ούϊα, σε τι χάσσ τί σοτ,
 ατε τσσε μέ πουνίμ μπλόδε τε τίερετ,
 έ πρά, νανί ντε ιέσσ ιβάρφερ, κά ίνε Ζότ.
 Ντό βίνje κόχε, τε ρεϊρόϊσσ, ιμιέρε!...

20. Xinxari, “ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 2003”,
 Athinë, 2003.

Τε γκίθα μπασσκεπουνόνjενε

Τερε πουνόιμε ντε κι δέ
 σε άσστου ίσστε τσσθε νά κά χιέ
 Τσά μέ ντούαρ, τσά μέ μέντε,
 'τσά μέ πέντε, τσά' μέ παρμέντε
 τι πουνόν μέ πλόρ με κjέ,
 κjερόν άρνε γκλεμκούκιε.
 ού πουνόj μέ γκίδε μάρρε
 σίπρ μπε νιε κάρτε ε μπάρδε.
 τι αβλάκιε μπεν τε γκλιάτε
 ού αράδαζε ντε κάρτε.
 τι μπίελλ φάρνε μπε λάσστε
 έ πρέτ τε μπεσσ μπούκ' ε κάσστε
 ού φιάλα σσκρούανj μπε κάρτε
 τε πρjερ μέντε τε μάρρετες'
 Μέ ντιέρσε άρενε τι εβαντίσ,
 με γκιάκ πέμεν' τι εσκαλίζ .
 ντε κάρτ' ού γκιουρμόνj σουρτούκιε
 γκιούρμα ζέζα, γκιο, ύρμα κούκιε.
 Τερες πουνόιμε ντε κί δέ,
 σ' άσστου ντούχε τε μερέ.
 Νεκε σσίχνι μπλέτενε,
 σί περιπέκεν δέτχενε,
 μπε γκίθε λούλεζε πό ρρj
 έ μπλιέθ μιάλτ' εδέ. κιερί
 Πρά σσίχνι εδέ γκρέθν' εζj,
 τσσε γκίοχεστε μέ μερρζj.
 Ψε σμπεν πούναζε τε ντρέιτα
 πό βιέθ μιάλτετε γκά μπλέτα
 εδέ μπλέτα εζέ δ' εβρέτ,
 δέ κουφάρρη για σστίε ντε δέ.
 -Πρά, σσίχνι εδέ μιλιγκόνενεν,
 τσσ' άντεί κετε νό πρετ δρόμνε,
 πρα μπλεθ κόκιε, πρά μπέθ ντρούδε,
 πρό μπλέθ ντριθ εδέ μαρούλε.
 Μπλέθ σορόν' έ μπεν χαζνέ
 πέρ ντίμερ τ' ικέτε μερέ.
 Πρά σσίχνι εδέ φλουτουράκεν',
 τσσε κετσένκκετσέν πρά μπλάκεν
 φλουτουρόν λούλε μρε λούλε!

21. Të gjitha bashkëpunonjënë, ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΟΣ
 ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 2008, Athinë, 2008.

«Λουλεσάνα»

(στ' Αρβανίτικα)

Λουλεσάνα βέι τε' κούαρ
 Ιρά ντράπερι έ μπουάρ!
 Μπλίδουνι αργάτ τέ τσοόιμε
 πε'ρ μός μπάρε αργατικόνε.
 Βάν'έ τσοούανε ντράπερίνε
 Ατέ δε'μπε γκιαρπερίνε!
 Πά κούρ ζού Λουλεσάνα έ κούαρ ,
 τε'ρε αργατία ού μπουαρ .
 Ντίου σέ σά εμπε'ν , ρριμάδε ...
 ντι-τρί λιμαρέ ντ'αράδε
 Κούρ ντο λίθ , νιε' τρομαριάρε...
 δέμε σίφτουρίσνε φάρε
 κούρ ντό ιλίθ ;κούρ ντο ιστρεγκόν...
 τσε' ντό φάρε , τσε' κερκόν ...
 γιού βίγ γκλιούν' ί ζιγιάς ντε' μέσ ,
 δέμετ' ί κεπούν σί πρέσες.
 Κούρ κεπούτι νιάτρε , ξάνα ,
 Φούντιτ πράπετε ,Λουλεσάνα.
 Πόκι κρίετε ντό πλάκε .
 πίθ έ μπίθε τε'ρε ντε' λλάκε .
 Ντέ καί' ζιάρμ , ντέ καί' καίμό ...
 να , εδέ πλάκου Κολοβό !
 « Πλάσι δέου γκά πόσστ' ε βούαλλ ; ...»
 Γκά καταδιαβόλου ντούαλλ ;
 Ού κιás έ ιθά ντε' βέσς ,
 μοί , ρρί... καλί ψιχί , τε' κέσσ .
 Πόντε γιέμι , γκιε' τε' χούαϊ ;
 Γκά νιε' σόϊ -γκά σόϊ γιούαϊ .
 Τάτα ίμ ,ίςς γκά Κολέσστε ,
 Ντέ νιε' θές ,έ βε'ρεμ λέσστε ...
 Τάτα ίμ , εδέ γιότ' ε'με...
 Πρίρε κάσστενε ντε' λε'με .
 Κιάφρε ατί γκά μεσιμέρι'
 θουάι σε έ κατιφέρι .

22. Lulesana, ARBANITIKOS SYNΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 2008, Athinë, 2008.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΩΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ Ε'
ΑΡΙΘ. 56'Εν Πειραιετ Μάτος
1889ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΤΕ
ΕΠΑΡ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΒΑ ΓΙΟΝΕ
ΛΕΞΑΝΔΡΑ⁽¹⁾

ΠΡΟΣ
ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΝ ΜΑΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΝ

Το κεντόνω ντό άρκαρίσσε,
 Τσ' ίσσετο γαλιούχο τριμμερίσσε,
 Τσ' έφλετ ναύαρχου Μισούλι,
 Μπότσαρι, δι γκίθε Σούλι.

Σι φάλλο άδανισσι
 εις γλώσσαν ήρωαίν,
 ήν ώμλεις ό ναύαρχος Μισούλης
 ό Μπότσαρης και όθον τό Σούλι.

I.

Ντούαβ ντίετι ντέ μάλ,
 σι τέ πά σίπρε ντέ κήλ,
 ουφσαίχ μπέρδα ντέ νό βέ,
 τέ ντριτόνιεσσ τί ντέ δί.

Κούρ τί βίνε κα Τατόγε,
 Χένα ντίλ κα 'Γμητόγε,
 τούκε σστίρ σιτ' ε' τέ πά,
 ντριτό πέρ μουά τί τέ θά.

Ανέτειλεν ό 'Ηλιος επί του ήρους,⁽²⁾
 άμα σι είδεν έφιππον,
 έκρύβη έντός των νεφελών,
 διά να φέγγης σύ επί της γής.

Όταν ήρχετο από Τατόιον
 ή Σελήνη άνέτειλεν επί του 'Γμηπτού,
 άμα δ' έξήψε τους όφθαλμούς της και σι είδεν,
 φέγγε άντ' έμού σου είπεν·

φέγγε άντ' έμού σου είπεν·

(1) Μη έπαρουόντων μόνον των έλληνικών γραμμάτων εις έντελή
 έγραψεν της προφορας των έλδανικών λέξεων παρακαλούνται οι μέλ-
 λοντες ν' αναγνωσουν την παρούσαν φύλιν, να έχωσιν ύπ' όψει τας έξής
 συνθήκας, δε σημειώσαν κάτωθι, μέχρις ου σούλλος έλδανολόγων κα-
 νονήση ένα γενικών έλδανικών διά την γλώσσαν ταύτην, και παύσωσιν
 ούτω τά αναριθμητά. έν γρήσει μέγισι τούδε αναφανέντα, έξ ών ούδεν
 θεωρούμεν πρὸς έπιτυχίαν του έπιτεσκομένου σκοπού κατάλληλ'ον.

Έν πρώτοις έλδανίσθημεν έν τη Γαλλικήις τή φωνήν ν· τό ήπουον

(2) 'Η έν τού έλδανικού μεταφρασσει έγένετο πιστή κατά λέξιν και
 κατά στίχον.

όθον να προσήρηται διά φωνής βαθείας π. γ. μεταψ της παρ' ήμιν
 προσεφερόμενης των γραμμάτων ε και η.

Τό ντ. θά προσήρηται ως τό Γαλλικόν δ.

Τό δύο σσ. ως -η.

Τό δύο ββ. μετ' έπιτάσεως της φωνής. ως συνηθίζομεν να προσφω-
 μεν την λέξιν έμβροδίζομεν.

Τό δύο νν. διά φωνής ύψους.

23. Nde epara vasilopuva jone Leksandra, Arben P.
 LIALIA, "GJURMË TË LETËRSISË SË VJETËR TË
 SHQIPTARËVE TË GREQISË 1860-1889", Tetovë, 2006.

BURIMET NGA JANË MARRË MATERIALET

1. Revista "ΛΙΔΗΙΑ", Kozencë, tetor 1988, fq. 585.
2. Revista "ΜΠΕΣΑ (BESA)", Athinë, shkurt 1986, fq. 413.
3. Revista "ΜΠΕΣΑ", Athinë, mars 1987, fq. 442.
4. Kalendari "ΑΡΒΑΝΙΤΕΣ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟΙ", 1985.
5. Revista "ΜΠΕΣΑ", Athinë, mars 1988, fq. 467.
6. Revista "ΜΠΕΣΑ", Athinë, prill-qershor 1989, fq. 527.
7. Revista "ΜΠΕΣΑ", Athinë, qershor 1992, fq. 79.
8. Po aty.
9. Revista "ΜΠΕΣΑ", Athinë, tetor 1992, fq. 141.
10. Revista "ΜΠΕΣΑ", Athinë, maj-qershor 1993, fq. 79.
11. Γιονα Μικε Παιδουση, "Τα βίλια του κιθαιρώνα και τα αρβανιτικά τραγουδια τους", Αθηνά, 1980, fq. 77.
12. Po aty, fq. 120.
13. Kalendari 2003, "ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ"
14. Po aty.
15. Po aty.
16. Revista "ΜΠΕΣΑ", Athinë, dhjetor 1983, fq. 107.
17. Revista "ΜΠΕΣΑ", Athinë, janar-mars 1989, fq. 494.
18. Kalendari 2003, "ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ"
19. Po aty.
20. Po aty.
21. Kalendari 2008, "ΑΡΒΑΝΙΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ"
22. Po aty.

23. Arben P. LIALIA, "GJURMË TË LETËRSISË SË VJETËR TË SHQIPTARËVE TË GREQISË 1860-1889", Tetovë, 2006, fq. 85.
24. Antonio BELLUSCI "RICERCHE E STUDI TRA GLI ARBERORI DELL' ELLADE", Kosenza, 1994, fq. 463-464.
25. Po aty, fq. 467.
26. Antonio Bellusci "GLI ARBERORI-ARVANITI UN POPOLO INVISIBILE", Kosenza, 2004, fq. 118.
27. Po aty, fq. 119.
28. Revista "ΜΠΕΣΑ", Athinë, maj-qershor 1994, fq. 93.

PËRMBAJTJA

ShPIRTI ARVANITAS NË ANTOLOGJINË	
E TEUTA KAMBERIT-LIALIËS.....	5
PARATHËNIA.....	9
FILII MET E POEZISË ARVANITASE.....	11
1. O e bukura More.....	15
2. Gluha Jon.....	17
3. Gluha.....	18
4. Ne arvanitasit.....	19
5. Pa titull.....	20
6. Ministrat Arvanitas.....	21
7. Dashurisë.....	22
8. Satirë.....	23
9. Prifti i Katundit.....	24
10. Për ditët e javës.....	25
11. Pa titull.....	26
12. Pa titull.....	27
13. Vajtimi i Shën Mëris.....	28
14. Një konakjë.....	29
15. Vdekja e luftëtarit.....	30
16. Pa titull.....	32
17. Pa titull.....	33
18. Dhervnoxoritika kalanda.....	34
19. Mark Boçarit.....	35
20. Xinxari.....	39
21. Të gjitha bashkëpunonjë.....	41
22. Lulesana.....	44
23. Nde epara vasillopuva jone Leksandra.....	46

24. Rrenja jonë Arberore.....	63
25. S'lodhe fare.....	65
26. Kishem trima.....	66
27. N'ata miqt.....	67
28. Vëllezërve të luftës së 1821.....	68
Faksimile.....	69
Burimet nga janë marrë materialet.....	79
Përmbajtja.....	81

TEUTA KAMBERI-LIALIA

ANTOLOGJI E POEZISË ARVANITASE

Teuta Kamberi-Llalla

Antologji e poezisë arvanitase

Shtëpia botuese
JETA-AIR

Botues: Kasam Shaqirvela

Tirazhi: 1000 copë
U shtyp në shtypshkronjën "TringaDesign" – Tetovë

Botimin e këtij libri u ndihmua pjesërisht me mjete financiare
edhe nga Ministria e Kulturës së Republikës së Maqedonisë.

CIP – Katalogmi i publikimit në burim
Biblioteka Kombëtare dhe Universitare
"Shn.Kliment Ohridski", Shkup.

821. 18(497.7)-1 (082.2)

LIALIA-KAMBERI, Teuta
Antologji e poezisë arvanitase; Poezi/ Teuta Kamberi-Llalla.-
Tetovë: VELA, 2008. – 86 fq. 21cm. –(Biblioteka Poetika)

ISBN 978-9989-2668-1-2

COBISS. MK-ID 73326090